

S'Esclop

Quadern cultural 40

II època, any VII

3,25 €

D. Sam Abrams, Joan Bauza, Catalina Bestard i Marten, Joan Cabalgante, Josep Antoni Calvo, Javier Canaves, Pau Castanyer, Joan Miquel Chacón, Nicolau Dolz, Christelle Enguix i Morant, Aina Ferrer, Maria Teresa Ferrer Escandell, Bartomeu Fiol, Francesca Florent Sim, Manel Martí, Pere Joan Mantorell, Josep Mir, Bernat Nadal, Alfons Navarret, Josep Piza i Vidal, Joan Pomar Mir, Francesca Pujol, Pere Rossello Boyer, Diego Sabote, Maria Victoria Secall, Cathy Sweeney, Angel Terron, Mafies Tugores, Pau Vadell, Muriel Verstichel, Jaume Vidal Forteza. *Il·lustracions:* Angel Baldoxino, Catalina Bestard, Crespi i Alemany, Lluís Florenç, Mar Gaito, Salva Guàrd, Joan, Joan Laumiba, Ferran Etza, Josep Piza i Vidal, Marina Luz Pozzebon, Dànica Ramis Camba, Yolanda Rodríguez, Tòtil Susac, Gaspar Servera, Catalina Sureda, Eduard Vich, Magdalena Vidal

LLUÍS FLORENC: *Pastera* (2002)

S'Esclop

Índex

Editor: S'Esclop
Associació cultural

Director:
 Joan Fullana

Consell de Redacció:
 Rainelda Palerm
 Josep Pizà i Vidal
 Gaspar Servera
 Josep Manuel Servera
 Magdalena Vidal

Administració:
S'Esclop
 Apartat de correus 5222
 07011 Palma (Mallorca)
 Telefons:
 971 - 439209
 971 - 693933
 Fax: 971 - 734012
 sesclop@hotmail.com
 sesclopquadern@hotmail.com

Publicitat:
 639 - 954223

Coberta:
 Crespi i Alemany

Disseny:
 Joan Fullana &
 Gaspar Servera

Tractament d'imatges:
 Iñaki Macià

Impressió:
 Loracar SL

Dipòsit legal:
 PM - 2551-2003
 ISSN 1697-7300

Juliol - Agost 2008

D. SAM	ABRAMS	4
JOAN	BAUZÀ	32 i 33
CATALINA	BESTARD I MATEU	28
JOAN	CABALGANTE GUASP	30 i 31
JOSEP ANTONI	CALVO I FEMENIES	29
JAVIER	CÀNAVES	31
PAU	CASTANYER I FE	35
JOAN MIQUEL	CHACÓN I NICOLAU	25
NICOLAU	DOLS SALAS	33
CHRISTELLE	ENGUIX I MORANT	16
AINA	FERRER TORRENS	22 i 24
MARIA TERESA	FERRER ESCANDELL	9
BARTOMEU	FIOL	5
FRANCESC	FLORIT NIN	26
MANEL	MARÍ	23 i 24
PERE JOAN	MARTORELL	22
JOSEP	MIR	38
BERNAT	NADAL	24
ALFONS	NAVARRÉ	21
JOSEP	PIZÀ I VIDAL	14 -15 i 17
JOAN	POMAR MIR	36 i 37
FRANCESCA	PUJOL FIGUERAS	6
PERE	ROSSELLÓ BOVER	20 i 35
DIEGO	SABIOTE NAVARRO	33
MARIA VICTÒRIA	SECALL	18 i 19
CATHY	SWEENEY	23
ÀNGEL	TERRON	12
MATHIES	TUGORES I GARAU	13
PAU	VADELL I VALLBONA	10
MURIEL	VERSTICHEL	13
JAUME	VIDAL FORTEZA	11

Il·lustracions

ÀNGEL	BALDOVINO	39
CATALINA	BESTARD	28
	CRESPI I ALEMANY	1
LLUÍS	FLORENÇ	2
MAR	GAITA	16 i 18
SALVA	GINARD	31
JOAN	LACOMBA	10 i 11
FERRAN	PIZÀ	6
JOSEP	PIZÀ I VIDAL	40
MARINA LUZ	POZZEBON	12, 15 i 20
DAMIÀ	RAMIS CAUBET	17
YOLANDA	RODRÍGUEZ	38
TÓFOL	SASTRE	9
GASPAR	SERVERA	21
CATALINA	SUREDA	29
EDUARD	VICH	18
MAGDALENA	VIDAL	16
		5

S'Esclop, Quadern cultural no retribueix cap de les col·laboracions; la redacció no tornarà els originals no sol·licitats ni sostindrà correspondència sobre els mateixos; la revista no comparteix necessàriament les opinions signades dels seus col·laboradors. S'Esclop, Associació cultural no gaudeix del suport econòmic de cap institució municipal ni rep ajudes de cap organisme autonòmic.

BARTOMEU FIOI (Palma, 1933) ha bastit la seva obra poètica al marge dels cenacles i de les modes literàries. Fiol afirma que, malgrat els resultats mai siguin espectaculars, l'escriptura és una manera d'acostar-se a la veritat. La seva poesia no fa concessions i, caracteritzada pels components morals i ètics, anteposa el contingut a la forma; entre els seus temes recurrents, destaquen el jo poètic, el pas del temps, Déu, la mort i la reflexió sobre la societat illenca, que identifica amb el contramite de Cavorques; també usa elements de la simbologia hebraica i de la Càbala. La publicació de l'antologia *Tot jo és una exageració* (1999) així com la posterior de les obres completes han contribuït a augmentar l'interès per la seva obra. Amb *Càbales del call* (2005) obtingué el premi Carles Riba.

L'obra poètica de Bartomeu Fiol:

Calaloscans. Palma: Daedalus, 1966.

Camp Rodó. Palma: Moll, 1973.

Contribució de bàrbars. Campos: D. Huguet, 1980.

Capells de ferro a Son Cabaspre. Palma: Edició de l'autor, 1983.

Calaportal de Cavorques. Manacor: Caixa de Balears, 1985.

Contribució de verges. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1990.

Canalla contra "Establishment". Palma: Universitat de les Illes Balears (UIB) / Caixa de Balears, 1995.

La comunió dels sants o Els morts ho callam tot. Palma: Moll, 1997.

Cave carmina, cape canes. Palma: Moll, 1998.

Catàleg de matèries. Palma: El Tall, 1998.

Tot jo és una exageració: quaranta-nou textos orals perifèrics. Barcelona: Proa, 1999.

Cròniques bàrbars: obra poètica 2. Barcelona: Proa, 1999.

Camps de marina i suburbials: obra poètica 1. Barcelona: Proa, 2000.

Canalla lluny de Grècia: obra poètica 3. Barcelona: Proa, 2001.

Càbales del call. Barcelona: Proa, 2005.

Continuació o represa del poemes de Montsouris. Barcelona: Proa, 2007.

Alguns dels estudis sobre Bartomeu Fiol:

Joan Colomines: *Bartomeu Fiol, 'Calaloscans'*, «Serra d'Or», Barcelona, núm. 107, agost 1968.

Sebastià Alzamora: *Enderrocs i fonaments*, «Avui», Barcelona, octubre 1997. *La veritat i el vers*, «Avui», Barcelona, abril 1998. *Bartomeu Fiol, 'Tot jo és una exageració'*, «Serra d'Or», Barcelona, núm. 473, 1999.

Baltasar Porcel: *Materials sobre Bartomeu Fiol*, «Avui», Barcelona, febrer 1998.

Antònia Arbona: *La poesia de Bartomeu Fiol. Sense decòrum a la recerca de la veritat*. Leonard Muntaner Editor, Palma, 2000.

Bartomeu Badia: *Bartomeu Fiol, poeta mallorquí*, «Serra d'Or» Barcelona, núm. 495, 2001.

Ponç Puigdevall: *Poemes i "poemes"*, «El País», Barcelona, març 2001.

Susanna Rafart: *Tot Fiol*, «Avui», Barcelona, abril 2002.

Pere Rosselló Bover: *Bartomeu Fiol: l'Obra poètica definitiva d'un "outsider"*, «Serra d'Or» Barcelona, núm. 516, 2002.

UNA PARAULA RERE UNA ALTRA VOL DIR REVOLTA *

"Si fins ara Bartomeu Fiol ho havia apostat tot a la carta de la poesia, darrerament ha volgut ampliar les fronteres de la seva obra incorporant-hi la prosa a través de l'articulisme i el dietarisme. En aquest sentit, des del 1996 col·labora habitualment a les pàgines d'opinió del 'Diari de Balears' amb articles contundents que participen de la crítica literària, la crítica d'art, la teoria literària i la teoria cultural. I el 2000 inaugura la seva faceta de memorialista amb 'Entre Cavorques i Albió. Un dietari', obra que va quedar finalista del premi Josep Pla l'any 2003".

"A grans trets, podem dir que la poesia i la prosa de Bartomeu Fiol són a la literatura tradicional el que el jazz, el blues i el gospel són a la música tradicional. Hem de recordar que el jazz, el blues i el gospel, avui tan inqüestionablement populars, van néixer dels intents per part dels esclaus afro-nord-americans d'adequar o adaptar el to, el temps, el ritme i la melodia dels himnes protestants, que sentien arreu, a la pròpia oïda musical". [...]

[...] "Fiol ha fet el mateix amb la literatura clàssica. Ha heretat els conceptes clàssics de poesia, d'articulisme i de memorialisme, i els ha adequat i adaptat al seu propi sistema literari perquè no podia soportar el ni nivell de desafinament i discordança. Tot això ha fet que, amb els anys, Fiol hagi passat de ser una mera rara avis, una mera anormalitat, a ser la figura més original, més radical i més innovadora de la literatura catalana actual."

D. Sam Abrams

* Fragments del pròleg d'*Entre Cavorques i Albió. Un dietari*

Perfecto Cuadrado, catedràtic de Filologia i professor de la UIB, presentà el 14 de maig a la Llibreria Àgora *Entre Cavorques i Albió. Un dietari* de Bartomeu Fiol (fotografia: Magdalena Vidal)

Il·lustració de la coberta: Corn, Marc Torrent

10/2/2001

Without enough scholarship, Sense gaire coneixement -amb el sentit que tenia aquest mot quan es deia a un infant: no tens coneixement!- també serien títols prou feridors i sarcàstics. Què hem de fer? Les coses són com són i, sobretot, ara ja no hi ha temps d'esmenar res.

13/2/2001

"Life now has, it seems, slipped by, and what has come of it all?" [V. a peu de pàgina, la nota 20]. De qui és aquest qüestionament, de F.R. Leavis, el crític, o d'Erza Pound, el criticat? En qualsevol cas, aquesta és la pregunta pertinent, a hores d'ara.

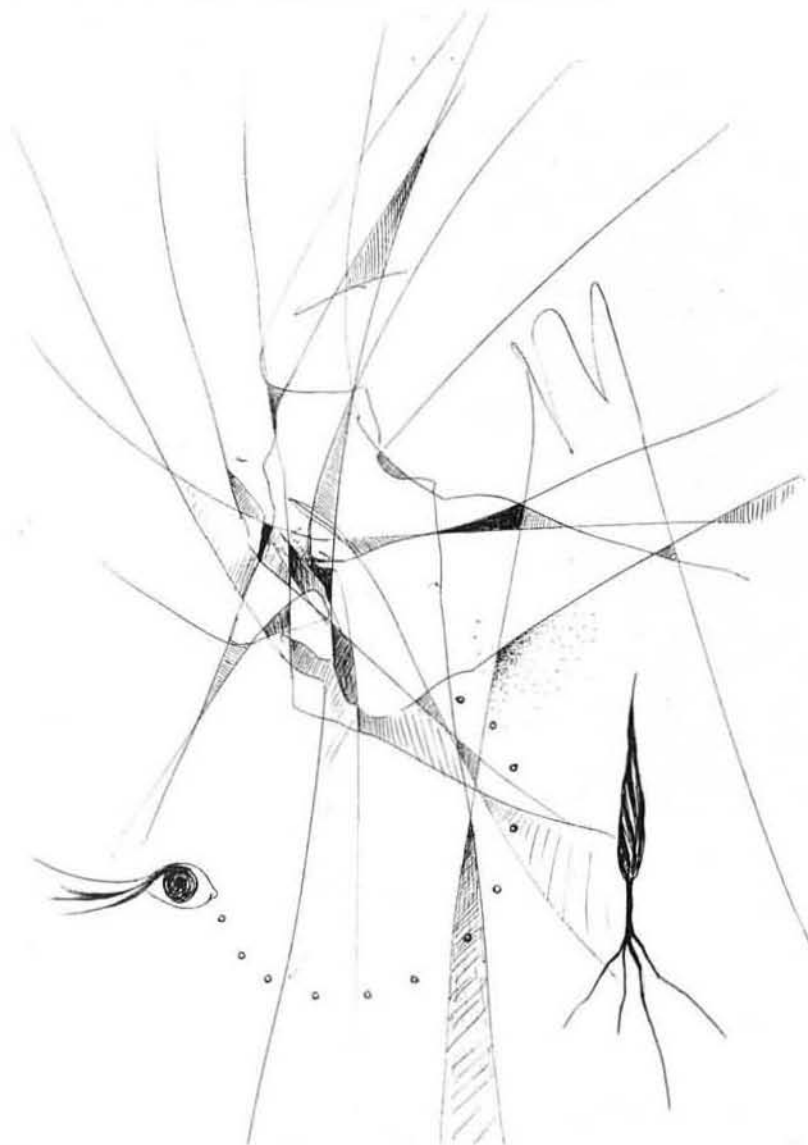
26/4/2001

*"Caminante, no hay camino;
se hace camino al andar"*

ens deixà dit Antonio Machado, i de tan i tan repetit, ja ens sona un xic ridícul. Però és ver. I això vol dir que els pelegrins no poden partir amb un mapa exacte dins la butxaca, amb un itinerari exactament predeterminat. Però, a la vegada, com ens mostra Ramon Pannikar a *Benaurada senzillesa*, tot allò que no és camí ha de ser descartat.

(Fragments d'*Entre Cavorques i Albió. Un dietari*)

A la nota, B. Fiol ho tradueix així: *"Sembla que la vida ja és cosa del passat, i què n'hem tret?"*

Joan Lacomba

IMPACIENTS M'ARROSSEGUEN, ELS MOTS

Descobrint altres paraules belles,
dubto de la meva aspiració
a que aquestes flàccides paraules
flamegin pàgines de llibre.
Són tantes les aus que volen
i emblanquinen d'ales el cel plujós,
són tantes les sirenes col·locades en les proes,
i tants els principis,
i tantes les dunes de petxines que justifiquen badies.
Dubto, però no puc aturar-me:
impacients m'arrosseguen, els mots, i em manen.

DUES MANS

Tenia dues mans:
una oriental, florida de lliris blancs;
l'altra, occidental, un poc aspra.
Les perfumava de canyella
per oferir-me-les netes d'oracions i rigideses.
Tenia dues mans
que acollien totes les estacions:
gelaven a l'estiu els meus mugrons de terra calenta,
florien tardors vermelloses a les meves galtes de neu,
m'encalientien les ànsies
en una volada de falzia estiuenca,
càlida i súbita.
Tenia dues mans
que eren meves.

(Inèdits)

Francesca Pujol

**Una antologia feta en positiu.
Res. Poesia i paraules.
Ben bé tot.
Punt i principi de l'espurna de fregar la pedra.**

Edgar Alemany

Mireia Calafell i Obiol

Eduard Carmona

Pau Castanyer i Fe

Joan Duran i Ferrer

Anna Enrich

Martina Escoda i Margenat

Clara Fontanet Abrines

Joan Fullana Company

Andreu Galan i Martí

Isabel Garcia Canet

Àngel Igelmo Segura

Glòria Julià Estelrich

Ferran López i Abad

Ruben Luzón

Joan Mahiques Climent

Laia Martínez i López

Joan T. Martínez Grimalt

Ivette Nadal

Jordi Nopca

Josep Pedrals

Jaume C. Pons Alorda

Pere Antoni Pons

Carles Rebassa

Martí Sales i Sariola

Emili Sánchez-Rubio

Pau Vadell i Vallbona

Blanca Llum Vidal

EDICIONS
DOCUMENTA BALEAR

FEDERACIÓ LLULL

Joan & Pedro

ES TALLER

CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
POSTA A PUNT DE MOTOR
EQUILIBRATS I PNEMÀUTICS
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA

Telèfon i fax **971 75 53 65**
 C/ General Riera, núm. 28, baixos
 07003 Palma
 Servei de carretera 24 hores
 telèfon **971 47 15 38**
www.comercialmallorca.com

I renta-cotxes

Al vostre servei sempre!

- Neteja personalitzada i completa
- Sistema ecològic i antiretxades

Ens trobareu a

AUTOARENTAT Joan & Pedro

Carrer Bartomeu Pou, núm. 50 - 07003 Palma
 telèfon 971 - 75 53 65

SAGITARI

llibreria

Llibreria especialitzada
en poesia

www.llibreriasagitari.com

*Entri a la nostra web i conegui els
serveis que posam a l'abast dels
interessats en Poesia i Literatura*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament

Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat

Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca

Pàrquing a 50 metres

Yolanda Rodríguez: escultura *S/T* (2006-2007)

Imagin un món on l'equilibri

sigui el tot i el no-res,
la mà que mou el vent
i desplaça el silenci que reverbera
més enllà de les fronteres.
Un agermanament de pobles i cultures
culmina cada un dels extrems
que defineixen els límits
entre existència i utopia.
Raó del temps que somia
anhels de concili i presagis de pau.

Maria Teresa Ferrer Escandell

(Inèdit)

ILLA D'OGOS

La llarga estreta, de carn obscura,
 cendra de tumults nocturns.
 L'illa d'Ogos ha deixat a les dones
 matar tots els seus mascles
 i ara resten surant
 a la platja, camí de l'alta mar
 mentre les fembres botxines
 resen aquella litúrgia onírica.

TAVERNA D'OGOS

Aquell llit de caps a la taverna
 amb el tel de fum gòtic
 que la copa amb gel fus ajudà a veure.
 Foren mirades obertes,
 de rata que mossega
 entre el pèl i l'arrel.
 A l'ombra dels llums neòlics
 acostares la mà a la guixa
 treguent el brancam dur de la bassa solitària.
 Descomunal encert de calor
 on les preguntes xisclaven
 entre el desconegut buit.
 Foren mirades obertes,
 de rata que mossega
 entre el pèl i l'arrel.
 Firat el vent,
 la lluïssor de la nit en *stand by*
 cremava la darrera llosca encesa
 d'aquella dura sang inflada
 que desprengué
 dins una copa
 aquell amor desconegut
 erecta caramutxa de gener.
 Foren mirades obertes,
 de rata que mossega
 entre el pèl i l'arrel.

Pau Vadell i Vallbona

(Inèdits)

Joan: S/T (sèrie "Fruita", 33)

Joan: Galatzó (març 1999)

V. Corals

"Hort de llimones i ginjols"

(Blai Bonet)

MÉS CONTENT QUE UN GÍNJOL

La fonollassa viu dins l'olla de cargols,
no hi ha pebre vermell dins els teus ulls de vidre,
he ensumat un xiprell, no m'ha agradat l'olor,
el romaní florit, l'he duit de dalt de tot,
i ara tu em dones càrritx i em faig sang als clivells
i m'esbuc com els pins de tempestes agrestes
com coixinets de monja i arboces espassades
que diuen Bon Nadal amb ginebrons a lloure.
Avui, al Galatzó, m'he menjat un bon ginjol.

DIJOURS

Dijous arriba ella, amb una cara santa.
Vestida de perfum, camina dins el tacte
d'una pressa que fa un ample cementeri
del temps que no té edat per jugar d'amagat
dins l'espai del silenci. On has posat les calces
que jo et vaig regalar? Com és que no les dus?
Dijous de demanera, de calces i de vida,
de les paraules altes dins el puig del deliri.

(Inèdits)

JAUME VIDAL FORTEZA (Llucmajor, 1973) intenta escriure poesia quan no fa de professor de català de l'Escola Oficial d'Idiomes de Calvià. És autor d'una dotzena de llibres de poemes, la majoria dels quals s'han publicat a *joescric.com* i a reculls de premis literaris del Principat, dels quals ha quedat finalista més d'una vegada. Tot i que ha publicat contes de ciència-ficció (*Els ulls vermells d'un saturnià*, 2006; *Els ulls verds de la veritat*, 2007), ara mateix està preparant un recull de relats curts de caire realista amb idees i fragments que ha anat acumulant al calaix aquests darrers mesos. Des del 23 de maig de 2006 escriu en un bloc (<http://laura.bale-arweb.net>) tota casta de coses. El bloc és un escalfament perfecte que el prepara per a partits més importants. Per acabar aquesta petita biografia, només cal destacar la publicació recent de *L'alfabet* (2008), la seva primera novel·la, en la qual es veu la passió que Jaume té per la mitologia grega.

Jaume Vidal Forteza

Poetes francesos vists per Maties Tugores

ÀNGEL TERRON
foto: Josep Pizà

La tasca de Maties Tugores i Garau com a traductor al llarg dels anys és més que notable. A les pàgines de *S'Esclop* ha anat publicant, per exemple, traduccions dels poetes francesos actuals, fet que evidencia una dedicació i passió per a la poesia. Tugores va néixer en la segona meitat del segle passat a Valenciennes (Nord de França), on va estudiar administració-comptable; és diplomad en llengua francesa per diverses institucions i va estudiar teatre al C.A.D. de Valenciennes amb el director d'escena Paul Plaisant. És, per tant, una persona que fa de baula entre diverses cultures, la francesa, la catalana i la castellana.

Recentment, la revista de cultura i poesia «Ficciones», editada a Granada i dirigida per Pedro Enríquez, ha dedicat un número extraordinari 11-13 a la poesia francesa, en el que Tugores, amb una feina notable, ha recollit una selecció de trenta-sis poetes francesos traduïts al castellà, treball que, a més d'un manuscrit original, inclou la biografia de cadascun d'ells. El treball s'enriqueix amb els dibuixos de Nils Burwitz i de Ginés Liébana. La meticulositat d'aquest esforç es veu recompensada amb una bella edició d'aquesta prestigiosa revista. Entre els poetes traduïts destacaria Olivier Demazet, Claude Michel Cluny, Yves Bonnefoy, Matthias Vincenot i Marcelin Pleynet. La selecció va des de poetes nats entorn als anys 1920, com Bonnefoy, fins a autors que sols tenen vint-i-cinc anys, com Vicenot.

La perspectiva que ofereix és prou ampla per veure les diferents tessitures de la poesia francesa contemporània i perquè cada lector en pugui trobar el que més li agrada. Aquesta poesia, tal com ens la presenta Tugores, es caracteritza per una ampla varietat de veus, però reafirmant-se en algunes constants. La primera és el gust per la avanguardia que Pleynet, del

moviment "Tel Quel", representa. Una segona és la continuïtat dels grans autors del segle vint que, per a mi, manifesta Bonnefoy. La recerca de la quotidianitat de Prevert de qui podem veure la petjada en joves autors com Vicenot. Finalment, la recerca del misteri de l'inefable que autors com Cluny tan bé representen. Aquests quatre trets són sempre dominants.

És una llàstima que no s'hi hagi pogut incloure J. Roubaud, poeta experimentalista i amic d'Octavio Paz, ja que no va respondre a les peticions de l'antologista. També lament que no hagi inclòs Deschamps, a qui conec gràcies a les traduccions publicades per Tugores a *S'Esclop*. En qualsevol cas, el conjunt és una impressionant feina d'erudició, meticulositat i sensibilitat poètica. Cal començar a reconèixer a Maties Tugores la feina d'enllaç entre cultures que, de forma tan despressa, va fent. Aquest esforç del nostre amic s'uneix al que fins ara ha realitzat presentant a revistes franceses, poetes de llengua catalana; com Antoni Vidal Ferrando, Bartomeu Fiol, Àngel Terron, Vicenç Calonge, Pere Rosselló Bover, Antoni Clapés, Jaume Mesquida Sansó, Josep Lluís Aguiló Veny, Gabriel de la S. T. Sampol, Biel Mesquida, Albert Herranz Hammer i Xavier Abraham; i també es veu en la meravellosa traducció de *Vauvenargues, obra selecta*, publicada per Cort, feta amb col·laboració del nostre geni casolà Cristòfol Serra.

En una paraula, Maties Tugores amb rigor ens va oferint sempre noves perspectives. Que continuï la festa molts d'anys!

Àngel Terron

Portada de *Ficciones* dissenyada per Nils Burwitz

Poetes francesos d'avui / MURIEL VERSTICHEL

Poeta, editora, animadora de tallers de poesia, va néixer el 1956, a Lille, al nord de França. **MURIEL VERSTICHEL** és membre del comitè de redacció de la revista «Hauteurs», del de lectura i d'animació de la revista «Froissart», i del comitè cultural de la "Maison de la Poésie" du Nord-Pas-de-Calais. Ha publicat més de dotze llibres de poesia. Escriu articles crítics, dicta conferències i publica poesies a revistes com: «Jalons», «15/10», «Horizons 21», «Art & Poésie», «Interventions à Haute Voix», «Lieux d'être», «L'Arbre à Parole», «Parterre Verbal», «Décharge» i «Hélices».

Del seu quefer literari, n'han comentat: "...Des de les seves primeres paraules, Verstichel fa ressonar algunes notes musicals amb les quals, acabarà, amb una flauta lleugera el seu cant eteri..." (Pierre DESCAMPS); "...criidar allò indisponible, li ofereix una percepció quasi semàntica de la seva pròpia essència..." (Jean-Paul MESTAS)

Voilà qu'écrire

*à présent
c'est tracer le chemin pour l'autre
celui qu'il saura prendre
escarpé doucement vers le fleuve
près des pierres qu'il pourra saisir
si il tombe
Il parle la gorge serrée
gravement
parfois des tremblements habitent
sa voix
Elle lui répond dans une petite boîte
Lumineuse*

Un peu de terre ou de plâtre

*dans les ongles
des échardes de bois vif
il trace un cercle près du point d'eau
les chemins irisés de source
et de mer
enchevêtrent leur lait
aux branches noires des cimes*

*Ce soir il y a de la musique
un tango
qui lie l'espace au sang de l'écriture
une robe ondulée que le vent soulève
comme une lucarne offerte à la nuit*

Vet aquí que escriure

ara mateix
és dibuixar el camí per l'altre
el que sabrà prendre
escarpat suaument cap al riu
prop de les pedres que podrà agafar
si ell cau
Parla tot emocionat
seriosament
a vegades tremolaments neixen
dins la seva veu
Li respon dins una petita caixa
Lluminosa

Un poc de terra o de guix

dins les ungles
estelles de fusta viva
dibuixa un cercle a prop de l'aigua
els camins irisats de fonts
i de mar
emboliquen llur infància
a les branques negres dels cims

Aquesta nit hi ha musica
un tango
que lliga l'espai amb la sang de l'escriptura
un vestit ondulat que el vent aixeca
com una lluerneta regalada a la nit

Antoni Xumet / L'entrevista

ANTONI XUMET ROSSELLÓ (Port de Pollença, 1971) ha editat els següents volums de poesia: *Potser el cor* (1994), *Memòria dels temps* (1996), *Biografia per a l'ús del vent* (1996) i *Una varietat del mim* (1998). Ha traduït a José Luís Peixoto, Sophia de Mello Breyner i Eugénio de Andrade. Actualment dirigeix Edicions del Salobre, de la qual n'és membre fundador juntament amb Pere Joan Martorell i Jaume Mesquida

-Com descobrires la literatura?

No ho record amb precisió. El que sí sé és que a casa mai no hi va haver uns antecedents de lectura, almanco prou consistents, perquè poguessin arrelar en mi. No hi vaig veure gaires llibres a l'entorn de la llar. D'aquesta manera tota la meua infantesa i joventut, i una mica més enllà, vaig passar-la sense relació directa amb les lletres. Però cap als dinou anys un fet vital molt concret, em va sumir en un estat de tristesa i de solitud que va provocar en mi l'estímul de la recerca, suposo (ara ho veig) com a taula de salvació. Així vaig arribar a la literatura.

-I la poesia, concretament, com la descobrires?

Vaig descobrir la literatura a través de la poesia. D'aquest gènere varen ser els primers llibres que vaig llegir, molt anàrquicament, espigolant un poc de per tot, sense cap referent ni ningú que em guiés ni m'assessorés en les lectures.

nificats tenen tendència a tergiversar-se. Qualsevol s'etiqueta, es penja medalles, es creu que pot ser creador, però alerta, el significat del mot crear, així com jo l'entenc, porta implícites moltes aptituds, però la més important és que crea aquell que ho fa només per necessitat.

-Quina relació hi ha d'haver entre el poeta i l'univers?

Totes les que s'hi vulguin trobar sempre i quan el poeta no sigui el centre, més ben dit, no es vulgui erigir en el centre d'una manera voluntària. Hi ha, potser, en el sector, massa afany de protagonisme, persones que han vist el seu nom imprès a la portada d'un llibre i van surant pel carrer, no per sentir-se feliços, que també, sinó amb la pretensió única i exclusiva d'estar més a dalt que els altres i que els hi vegin. Els homes que fan parets de marge són excel·lents poetes, hi ha vertaders poetes que mai no escriuran ni un sol vers en tota la seva vida.

“És un signe d'intel·ligència saber convertir els errors en experiències”

-I com ho feres per descobrir-te a tu mateix?

Contestaré amb una altra pregunta: ens arribem a conèixer de veritat alguna vegada?, vull dir conèixer-nos d'una manera sincera, acceptar-nos així com som, i no amb el manual d'en Bucay i companyia?

-On rau la força que et llança a crear poemes?

D'un estímul, certament, tant pot ser interior com exterior, per exemple un sentiment o un paisatge. Però crec que a aquest mot que molt bé empres, “crear”, se li ha de donar la significació adequada i no cap altra. Avui dia, i no vull que soni a queixa gratuïta, els sig-

-I entre el poeta i la vida?

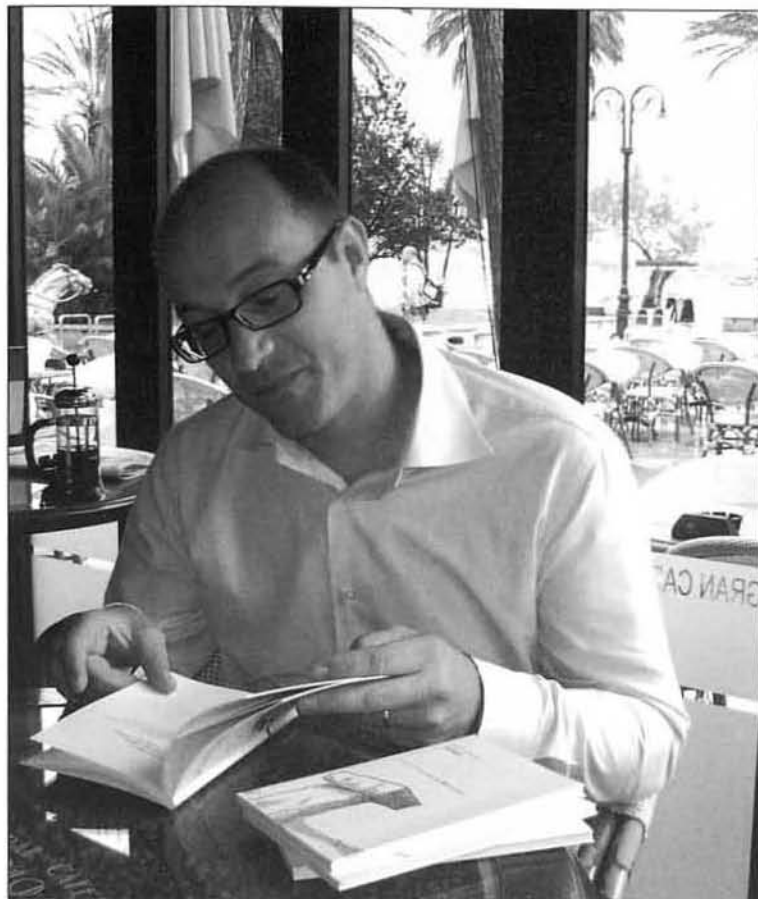
És que ser poeta és una actitud davant la vida.

-Què és l'Home?

Em demanes una cosa que potser ni els filòsofs més eminents han trobat una explicació mínimament convincent. I crec que és perquè senzillament no existeix. Cada un tindrà el seu parer, si és que els temps que corren la gent es planteja aquestes qüestions.

-Per què ha d'existir?

Sembla que a vegades perquè déu pugui justificar el seus fracassos.

ANTONI XUMET ROSSELLÓ

-I per a què?

No sé de cap comesa que tenguí encomanada, almanco no m'han dit res. Ho hauré de mirar.

-Quin és el seu destí?

El seu destí és clar i un, el sabem tot just néixer; el seu objectiu és una altra cosa.

-Què n'opines, de la nostra cultura?

Existim de veritat com a cultura?

-Com valores l'estat de la nostra consciència cultural?

Et seré sincer quan et dic que no sé exactament què significa consciència cultural. Ho desconec. I per a mi que n'hi ha molts com jo que també estan desconcertats. Veig irritació, massa susceptibilitat, i en el fons és perquè no tenim gaire clars ni els conceptes ni, el que em sembla més greu, els objectius a perseguir.

-Penses que la tasca duta a terme des de S'Esclop respon només a una quimera quixotesca o, pel contrari, el valors com un referent cultural de pes en la nostra llengua?

Més que no una quimera, ho veig com una passió. Això es nota només obrir les seves pàgines.

-Quines coses t'agraden més d'aquest món nostre contemporani?

Les possibilitats, tot i que a la llarga puguin ser un parany si no saps posar-les límit. La llibertat pot ofegar de tant d'aire. Potser que avui tinguem més qualitat de vida, tot i que ho dic amb la boca petita, hem avançat molt en qüestions de medecina, tenim més poder adquisitiu, però també és cert que això provoca que nosaltres mateixos entrem en una espiral absurda d'expectatives que ens obliguen a haver de treballar més, per arribar a la conclusió que de totes les coses que tenim a casa al vuitanta per cent no li donem cap ús, i si volguéssim donar-li, tampoc no tindriem temps material per fer-ho.

-Quines coses t'agraden menys?

Tots els avenços que hem assolit en tecnologia els hem perdut en relacions humanes. Un incís, per a mi, el *messenger* i històries restants, no és relacionar-me. I ara potser estic en condicions de contestar-te a la pregunta anterior perquè ha d'existir l'home: per tornar a establir el diàleg, cara a cara, amb uns ulls i una boca al davant, reals, amb les seves virtuts i els seus defectes, per tot el treball que ens queda en el llarg camí de retorn cap a ser una altra vegada persones.

-Explica'ns una miqueta en què consisteix el projecte de Edicions del Salobre.

Supòs que una mica com totes les editorials, en aquest sentit no és gaire original, perquè a un, com a lector, li sembla que hi ha uns buits referents a publicacions que s'han d'omplir.

-Quin és el camí que mai no hauríem d'agafar?

No ho sé, prou feines tenc en escollir el meu. Cadascú ha de tenir llibertat per triar el que li sembli més convenient i tenir el dret a equivocar-se, cosa del tot humana, per altra banda. És un signe d'intel·ligència saber convertir els errors en experiències.

Text i fotografia de Josep Pizà i Vidal

Eduard Vich:
La simbiosi
Foto: Mar Gaita
(2007)

CHRISTELLE ENGUIX I MORANT naix a París una nit de novembre del 1971. Allà hi viu fins el 80, any en què la seua família torna a la Safor. S'aproxima al món de la literatura a l'edat de vint anys, època en què guanya un certamen de poesia jove, el «Solstici d'Estiu» de Manises. Poc després, publica el recull de poemes *Com l'aigua de la nit dins una rosa amarga* a l'antologia «Letra Valenciana» juntament amb altres escriptors de l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana del País Valencià. Amb *L'arbre roig*, el seu primer llibre, obté l'any 2006 el premi de poesia «Ciutat de Benicarló»

(Inèdits)

CAVA

Amb l'efervescència dels llavis
que tenen set. I de l'escuma.
Així bevem l'amor.
Per què duren tan poc
les bambolletes?

PLUSVÀLUA

Pensaves que tenia un valor creixent,
la paraula. Que hi generaven guanys
les fluctuants operacions d'intercanvi
i les transferències a les arqués
de la vida.
A la fi t'adones dels avantatges
de bloquejar certs comptes.
L'altíssima rendibilitat
que té un silenci.

Christelle Enguix i Morant

MARINA LUZ POZZEBON

Marina Luz Pozzebon va néixer l'any 1976 a Arteaga, un poble del centre de l'Argentina, a la zona de la Pampa, on tot és verd, pla i ample. El mar, llavors, li resultava un ésser llunyà. Va estudiar la carrera de fotografia a Rosario (Argentina), i aquell fou el primer punt de partida per començar a estimar-la i a dur-la amb ella. Va anar travessant geografies, i la fotografia fou el registre dels seus moviments i dels seus sentiments. Viu a Palma des de fa quatre anys, i roman aquí, contant qui és, aquest cop amb el mar més a prop.

Josep Pizà i Vidal

S/T, fotografia de **Marina Luz Pozzebon**

Escultura, *S/T*, de **Catalina Sureda**
fotografia: Mar Gaità (setembre 2007)

VIOLETES

Les violetes
africanes,
unides,
com un puny,
en mig
de les molsudes
fulles
setinades,
van omplir
d'amistat
l'horabaixa.

S'obriren,
llibertàries,
per tintar
les hores
que lliscaven,
llargues,
al rectangle
blanc
que m'albergava.

El color
lila,
rotund,
escrivia
paraules
d'amor.

Et feia present,
amiga.
Duia
remor de goig,
per tenyir
el temps
de la dissort.

Ciutat de Palma, febrer 2008

UNA DOSI DE CIANUR

S'obre el matí d'hivern,
com una poma.
Sorgeixen miracles i colors
del blanc tall.
Al cor dels pinyols,
com fosques llàgrimes,
s'hi amaga una dosi de cianur,
per matar esperances.

Tossudament aferrar-se
a la polpa cruixent,
assaborir fresques aromes.
A cada mossegada de la vida
perdre un paradís
i guanyar-ne un altre.

Ciutat de Palma, febrer 2008

ENCONTRE

Veure el rumb
que et pren la pupil·la,
els meandres del vent
al camp de blat.

Sentir el frec
dels cabells com espigues,
desfermats
en la fugida.

Quan una arriba,
l'altra se'n va.

Esbrinar
l'ombra de la petjada,
l'escalfor de l'alè,
ésser vida efímera.

Comprendre els somnis
silenciats.
No gosar anomenar-te,
només creure l'atzar.

Quan una arriba
l'altra se'n va,
amiga, mort.

Ciutat de Palma, febrer 2008

FILM D'OMBRES

L'ombra de la cabellera del fasser
es projecta a la paret com un film,
amb el glop nou
de la primera llum
i tremola,
talment l'ocell que fuig,
batent les ales.

Ciutat de Palma, febrer 2008

PASSEIG DEL SAVINAR

La renglera de savines
dibuixa,
a tinta xinesa,
una bellesa despullada,
la capçada.

Inesperada bellesa,
com l'espina del peix abismal
que el vell mariner de Hemingway,
gelós del seu propòsit de pescar,
va voler dur fins a la platja.

Els exemplars més joves
senten la primavera,
abans d'arribar.

Al cor de la fusta clivellada,
hi broten ulls tendrissims.

Ciutat de Palma, març 2008

Maria Victòria Secall

(Inèdits)

Tòfol Sastre

Expedient diari

Tinc poca visió,
Em cansa aquesta lletra menuda,
La sang que esvara pels malsons
I l'etiqueta de fer-se el viu
Almenys un colp cada dia.

Penge l'eternitat, que em saluda,
D'un mur d'argent i antenes,
Mentre algú mossega
Reiteradament l'os dur d'aquest

Vague quefer de retirar-se d'enloc, de tots
Els llocs. Des de l'ampit de les finestres
Tot és molt lluny,
No hi ha més perspectiva que la nul·la

Defenestració de l'abandonar-se
A un mateix, escriure uns versos, tristament
Deixar que una ciutat, Nova York, Inca,
S'aixequen del tot i comencen la

Lenta blasfèmia de l'eteri. Mentre, tape
El pot d'aquest dia tou, i comence a créixer
Una altra veu ingènua,
Una mort inexperta i anònima.

(Inèdit)

L'AMOR I LA RESTA

in sé crede en el vero chi dispera?

Giuseppe Ungaretti

cada matí, amb la mort de l'alba, l'amor s'encén pupil·les
just abans de prendre's un suïcidi de butxaca, d'aquells
evidents o
invisibles, es lliga el cor amb pèls i corfes de llimona i corre
lluny
l'infinit i s'acaba potser en pensar incertes
circumstàncies moments paraules, de vegades fins i tot
l'amor
no existeix: albira el fum de xemeneies més altes i demacrades i
més tard desapareix en el cor dels botxins
que afusellen soldats de cartró als murs dels barris
impossibles
però torna, de sobte la seua figura esdevé el subtil
fil de sang que quedarà a la dextral
en netejar-la o morir-la amb aqueix lleixiu desconegut,
després
de tot aquest amor de llunes
badades
s'alçarà del llit escumes per reviure -la imatge congelada fins
la retina- damnats
homicidis i catifes de pell, mes l'esperança avui inventarà la
seua visita en vaixells
nafrats que mai no acabaran de tornar a terra.

*De Malaurança de l' hora vella,
Premi Vila de la Vall d'Uixò (2006)
Editorial Brosquil, València (2007)*

Alfons Navarret

Paraula de Poeta *

La Direcció General de Cultura publica, juntament amb el Cofuc, aquestes col·leccions de llibrets que contenen una antologia poètica o una selecció de contes dels autors corresponents, que són sempre escriptors vius.

També en aquest cas, als docents que ho sol·liciten a través del programa "Viu la Cultura" se'ls fa arribar un exemplar per a cada alumne. Aquests petits llibrets permeten aproximar-se a l'obra dels autors, a través de la lectura i del comentari a classe.

Aquesta lectura pot ser complementada amb una visita de l'autor, que realitza una lectura/conferència, que permet el contacte alumne-escriptor, que fa veure la literatura com una cosa viva i possibilita que l'autor expliqui el procés creatiu.

En la col·lecció *Paraula de poeta* s'han publicat antologies de poetes de totes les Illes i de totes les generacions; podem esmentar Bartomeu Fiol, A. Vidal Ferrando, Margarita Ballester, Ponç Pons, Miquel Bezares o Manel Marí. La primera sèrie d'aquesta col·lecció fou coordinada per Ramon Díaz i Villalonga.

Durant els darrers quatre anys no s'havia publicat cap nou número de *Paraula de poeta*. La col·lecció es reinicia amb els poetes Aina Ferrer i Bernat Nadal.

A més s'han reeditat els llibrets exhaurits: Jean Serra, Josep Marí i Joan F. López Casanovas. També calia reeditar el llibret de Manel Marí, però atès que era molt jove quan es va realitzar la primera edició, s'ha optat per fer una edició nova, amb una tria de

Els llibrets es presentaren al públic, el 22 d'abril a Menorca, a la Biblioteca Pública de Maó, amb lectura de Pau Faner i Maite Salord i, el 24 d'abril a Eivissa, en el Museu Puig des Molins, on Pau Sarradell llegí poesies de Manel Marí i el 28 a Palma, on llegiren Aina Ferrer, Tana Marcé, Bernat Nadal i Josep A. Grimalt

poesia que reflecteixi l'evolució d'aquest autor; així doncs, és, de fet, una novetat (encara que manté el número que tenia a la col·lecció).

Alguns dels pròxims autors que es preveu publicar són Antonina Canyelles, Josep Lluís Aguiló i Damià Pons.

Paraula de narrador és una col·lecció nova i s'inicia amb els autors Pau Faner, Tana Marcé, Maite Salord i Josep A. Grimalt.

Alguns dels pròxims autors que es preveu publicar són Antònia Vicens i Pere Morey.

Pere Joan Martorell

* Presentació de *Paraula de Poeta* i de *Paraula de Narrador*

L'interludi als balcons era nostre
i les cintes de gessamí
ens tornaven novament a l'oceà del bes.

Els fruits líquids de l'alba
pintaven corriols de carmí.
Maduraven les clarors
-cap palpitació arrasada-,

somniava a poc a poc
fràgils acords als dits
i segments de pluja a les galtes.

Aina Ferrer

Entre juny de l'any 2000 i el desembre de 2002, es varen editar vint-i-un llibrets de la col·lecció *Paraula de poeta / Poemes Essencials*, en coedició entre la Direcció General de Cultura i el Consorci per al Foment de la Llengua Catalana... Entre 2003 i 2007 no se'n va editar cap. Això em fa pensar en una cosa que va dir Jean Cocteau: "La poesia és un dels mitjans més insolents de dir la veritat". La veritat d'aquell quadrienni, la començam a conèixer ara.

Quan l'actual Delegat de Literatura em va venir a proposar reiniciar la col·lecció *Paraula de poeta*, no ho vaig dubtar un moment. Aquesta col·lecció va ser un gran encert en el seu moment i vull felicitar la Direcció General de Cultura per la iniciativa de reprendre la col·lecció que -n'estic segura- tornarà a ser un encert. Adreçada als estudiants de batxillerat, permet que s'aproximin a la paraula escrita d'autors vius de les Illes Balears però la paraula escrita pot ser complementada amb la visita de l'autor al centre escolar. Un luxe! Malgrat que alguns dels autors publicats fins ara al·leguin que els costa explicar la seva poesia, sens dubte el contacte personal amb els lectors novells o potencials els ho facilita.

La majoria, tanmateix, s'expliquen molt bé al "Mots de presentació" o "Poètica" amb què comença cada llibre. Per cert, recomanaria al Delegat de Literatura que, a l'hora de comanar els nous llibres, prohibeixi que els autors se'n surtin amb una crítica, un pròleg o una ressenya de la seva obra. Els texts autobiogràfics són essencials i, per demostrar-ho, en citaré alguns fragments:

- Joan F. López Casasnovas es declara -l'any 2000- "estudiant de cabòries" i "activista de somnis necessaris"

- Biel Mesquida defineix el poeta com "un inventor del confetti musical dels mots" i un "desfeixistador de la llengua"

- Per a Pere Gomila, "...llegir poesia és endinsar-se en una aventura lenta i pausada, però certament gratificant, enriquidora..."

- Margarita Ballester es demana "Quan té més entitat un llibre, quan l'escriu l'autor o quan el llegeix el lector?"

- Manel Marí es nega a renunciar al "vinclé massa atractiu" format per "l'exhibicionisme de l'autor davant el voyeurisme del lector"

Un altre encert, un doble encert, d'aquesta nova època de la col·lecció, és la reedició del llibret de Manel Marí, amb una nova tria de poemes però amb la mateixa "Poètica" introductòria de l'edició de l'any 2000. El poeta, un poeta molt jove en aquell moment, ha evolucionat com a poeta però la seva poètica es manté intacta.

Finalment, vull felicitar la Direcció General de Cultura, i el seu Delegat de Literatura, per la felicitat idea de complementar aquesta col·lecció amb una nova col·lecció de *Paraula de Narrador*. I aquí només en citaré un, dels "Quatre mots als lectors" del llibret de Josep A. Grimalt, on declara que "Literatura, primer llegint i després intentant escriure, sempre l'he entesa com una forma de felicitat".

No en tenc cap dubte, que els joves a qui van adreçats aquests llibrets podran arribar a entendre la literatura com a forma de felicitat. I us puc assegurar que el Consorci per al Foment de la Llengua Catalana... que represent com a gerent és felicitat de participar en les reedicions i les noves edicions d'ambdues col·leccions. Que sigueu feliços, també, tots vosaltres, començant ara, que podrem escoltar la veu dels poetes i la veu dels narradors que ens acompanyen.

Cathy Sweeney

* Presentació de les col·leccions literàries *Paraula de Poeta i Paraula de Narrador* a la Biblioteca Pública Can Sales de Palma, el 28 d'abril de 2008

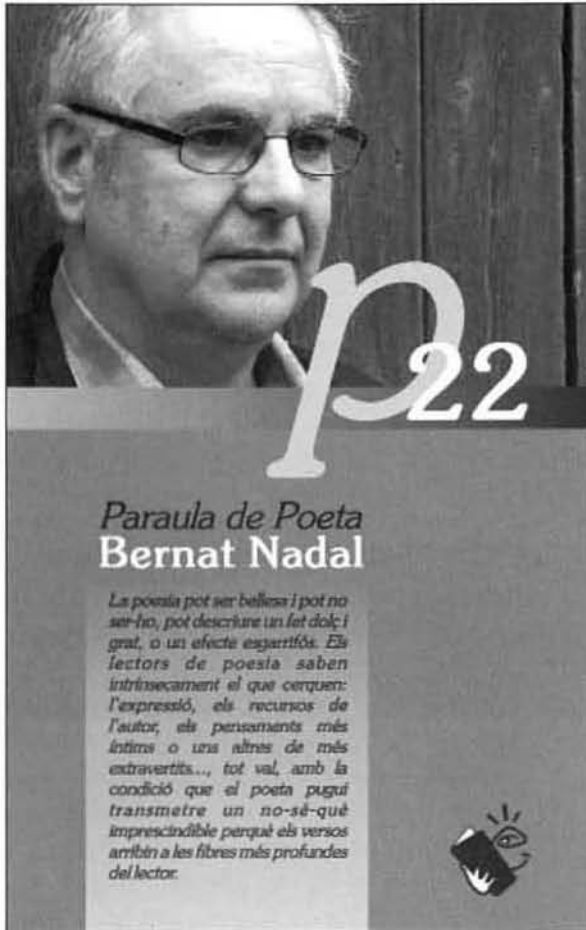

POÈTICA

Per tu, tot per desart-te,
un intent qualsevol per tal de conservar-te,
recorrent a les lletres, de lluny, inofensives,
alguna obscenitat sense esperar protestes.

Ets al formol dels mots -potser no ho sabràs mai,
que et pessigo els mugrons sovint amb el bolígraf.

Manel Marí

Paraula de Poeta Bernat Nadal

La poesia pot ser bella i pot no ser-ho, pot descriure un fet dolç i grat, o un efecte espantós. Els lectors de poesia saben intrínsecament el que cerquen: l'expressió, els recursos de l'autor, els pensaments més íntims o uns altres de més extravertits..., tot val, amb la condició que el poeta pugui transmetre un no-sé-qué imprescindible perquè els versos arribin a les fibres més profundes del lector.

KAVAFIS COM A REFERÈNCIA

Encara és jove i vigorós. Son rostre ja no és altiu, i sembla un poc absent malgrat certa guspira al fons dels ulls que esperen, amb anhel, un trist esplai en aquesta cansada solitud.

Dins la taverna un oblidat racó
fa més ombrívola la seva esfinx.

Ell, capbaix, s'entreté amb lentitud
dins un llibre erudit i savi que
no aprofundeix el seu deler mundà.

Encara que s'hi troba a gust llegint
no pot preveure el que ha d'ocórrer, en sec:
Un al lotell entra i demana un te;
fugaç se'l beu i fuig.

Més
solitud.

Bernat Nadal

DESHÀBITAT

És ara que habitem la gravetat i els hams
i la condescendència del fat de tota víctima,
d'anar assentint a l'heura que decreix des del pit
i delicadament ferma el cos a la inèrcia.

Més amb el cop de peu que no amb la passa
cal que mirem d'entendre que ja no som d'on som,
llençar les mans més lluny de pàtries i d'exilis,
prendre un grapat de terra i esbargir-la per l'aire
per habitar-la el temps que la ullada permeti,
i capgirar l'atzar amb el menyspreu dels vincles,
i jugar-se la cara pel darrer gest de força:
la bufetada al temps i al greuge necessari,
l'enderroc de l'espai que ens càpiga a les mans.

Manel Marí

Quan a l'horabaixa

arribi
el traç madur de la teva mà
i restin aturades les negrors del vidre
que ens tallà el rellotge,

reposaran els boscos com mai
i, quiets,
els perfums ens arribaran
com en un trepig de fils agafats dels arbres.

Subtilment
ni crits
ni arguments
ni llums profanes
ens trencaran les hores.

Aina Ferrer

Paraula de Poeta

22, 5 (bis) i 21

JOAN MIQUEL CHACÓN I NICOLAU (Palma, 1975). Cursa estudis de Magisteri a la UIB i de Ciències Polítiques a la UNED, encara que sempre ha estat vinculat al servei d'emergències sanitàries del 061-1b Salut on es troba actualment d'excedència per "explorar el món més agosarat i salvatge de la política". És president de la delegació de l'OCB a Campanet i forma part, com a secretari, des del mes d'abril d'enguany, de la Junta Directiva d'«El Mirall». És col·laborador i articulista habitual de la revista «Campanet» -on és membre del consell de redacció- i de «Tribuna Mallorca» i ha participat en alguns programes sobre poesia a «Som Ràdio». De moment, no ha publicat cap dels seus treballs poètics. Té escrits diversos poemaris inèdits com *Terra en carn viva*, *Gotzeto tropical*, [diapositives cal·ligràfiques d'un temps], *Turisme i pa embòlia*, *Poemes republicans* i *Poemes d'amor en dos temps*

[diapositives cal·ligràfiques d'un temps]

[diapositiva 1]

Devessalls de diapositives alenades per segon
 destil·laran la cadència entelada entre l'espai del teu cos i la rancor del poema.
 Tu, que restes enclavat als crits,
 a la solitud cavil·lada dels gests, a un rovellat silenci,
 a una feixuga creu que et cou com una ortiga a la mirada,
 un raig de venes cremades de nostàlgia t'abraçaran el paper del vers,
 un grapat de sal escarnida t'omplirà les mans de tinta i agres comiats a les parets,
 de la maror dels ulls, et degotaran lletres en carn viva i dibuixos alenats en blanc i negre,
 onades de rovell te compassaran llàgrimes amb esquits de ginebra.
 I tu, trist embriac, entotsolat i cec de paraules, pellucaràs lentament l'enyor de l'oratge,
 a l'albir del sedàs del silenci.

[diapositiva 2]

Respires sang pàl·lida pels records, vas magre de mirada,
 però tasses amb gana els crits dels rosers,
 la suor rebel dels sementers,
 el solc d'una blava galtada,
 una infantesa esmenuçada de silencis
 als ulls i a les mans.
 Per això has fet de la poesia
 una amarga llàgrima escrita com a arma,
 la sang et degota dels dits en
 cada poema regatat a l'estómac,
 aterreat amb ràbia al front de l'os,
 com qui és jutge i part alhora d'una consentida
 [història,
 just també per trencar rues concretes
 d'una sadollada rancor que a cops de vent i fulles seques
 apaivaga la set d'un esmolat ganivet que et cerca el ventrell del passat a crits.
 Aspre de gests, perfila els ulls de l'horabaixa un altre pic,
 xrec d'alè en la mirada,
 de la terra antiga rescabales els mots,
 com qui tresca a esquinçades
 la pell del record.
 Plores corcs d'amagat, desfet d'una fe corcada quan va estibada de rovells just
 per cavil·lar fosc de crits, matalassos buits, llàgrimes callades, coits penedits
 d'algun esquit d'oi trencat,
 de nit i tot.

Pentagrama d'home

He arribat fins aquí,
 al fons del cor dels homes,
 amb una lleugera ploma
 d'aire inversemblant.
 M'han cridat, he volat,
 m'he fermat a la roda cruenta
 d'un eix rovellat.
 Sense jo,
 la rama d'olivera cruixiria
 de sequedat extrema.
 Plomatge blanc, d'un sol traç
 fixa al cel un pentagrama
 de dolor insuportable.
 Heu-me aquí sota el cor de l'home,
 amb la gràcia estremida
 de la tendresa incompresa.
 Heu-me aquí sense aire,
 amb l'ai al groc
 d'un camí sense retorn.

Tristesa trista

Hem vingut de lluny, on creix la mentida,
 tenim la pell folrada de cartró gruixut.
 Conformam la gent i som gresol d'infortunis,
 nouvinguts pobladors de projecte somiat,
 de realitats més volgudes que sentides.
 Venim d'un món de pares, marxam al món dels fills,
 d'enfora venim, de forasters anam,
 dirigits per l'esperit obert per a qui
 qualsevol descoberta és impensable.
 Anam lluny, anam més lluny encara.

Gregaris

Les abelles,
 l'estol de coloms,
 els estornells cridaners de la tardor,
 les mosques caparrudes,
 els helicòpters de la nova era,
 la dolça destresa de la papallona lenta.
 Amb tot el pacte ens agermana,
 la sopa broixa ens fa semblants
 els uns als altres,
 tota diferència s'esfuma
 en l'alçada fecunda d'una munió.
 Aquest és el somni,
 mentre naufraga la pastera
 a l'estret més proper de l'Europa distant.

Globus

Tant d'esforç,
 tanta fúria i tanta pena.
 El globus és lleuger i el vent se l'emporta,
 així em pensava que l'enemic era ell.
 Però l'enemic es fa sempre
 invisible a la bondat com una tramuntanada.
 La lluita és desigual,
 les cordes gruixudes se'm trenquen,
 el globus m'estira.
 Em pens que mai no seré prou fort
 com per apropar-me el món lleuger
 amb què jugava Chaplin, el gran dictador.

Francesc Florit Nin

Francesc
 Florit Nin
 en el seu taller

FRANCESC FLORIT NIN (Ciutadella de Menorca, 1960). És llicenciat en Filologia Hispànica en l'especialitat de Filologia Catalana (1984); compagina la docència -com a professor de Llengua i Literatura exerceix de professor a l'IES Josep Maria Quadrado de Ciutadella- amb l'activitat literària i plàstica. Des del 1978, es dedica a la creació -poemes i relats- però, sobretot, a la pintura. Ha mostrat la seva obra pictòrica en més de vint-i-cinc exposicions individuals i ha participat en un centenar de col·lectives; ha col·laborat en l'organització d'algunes exposicions de pintura de temàtica diversa. I, així mateix, forma part del conjunt d'artistes plàstics, els quals s'aixopluguen en el projecte «Silencis», que duen anys en la recerca estètica. I, d'ençà que fou fundat l'Institut Menorquí d'Estudis (IME), el 1988, n'és membre. Del 1990 al 1992, va crear «Ecolingüistes» i va coordinar un grup de professors en defensa de la riquesa lingüística i la preservació de la llengua catalana. El 1991, va impartir un seminari sobre els recursos plàstics de l'abstracció pictòrica a l'Escola Municipal de Pintura de Ciutadella. En l'àmbit docent, ha estat assessor de l'àmbit sociolingüístic al Centre de Professors de Menorca (1997-2001). És membre del Consell Escolar Municipal de Ciutadella i del Moviment de Renovació Pedagògica de Menorca, Coordinador Lingüístic del Centre IES J. M. Quadrado (2003-2005) i Professor responsable de l'acollida lingüística d'alumnes nous. Ha participat amb diverses ponències al CEP: Ponència sobre el Programa

PALIC (curs 2004-2005), Ponència sobre Alumnat Nouvingut al CEP (2005-2006), Ponència Jornades sobre Immigració, Ciutadella, 2005, Curs "El model de llengua estàndard a Menorca" a l'Escola d'Estiu MRPM (2005). Pertany a diverses associacions cívi-ques com Líthica, GOB i Amnistia Internacional. Col·labora habitualment a la premsa amb articles d'opinió; ha impartit conferències sobre literatura catalana i ha escrit articles de crítica literària sobre novel·la i poesia. Entre 1989 i 1998, va ser director de la col·lecció de poesia «Xibau» i ha participat en nombrosos recitals poètics. Ha estat guardonat amb els premis literaris «Gumersind Gomila» de poesia, el 1986, i el Segon Premi de Narració curta «Sa Nostra», el 1996, i ha publicat els següents llibres:

L'aigua a les mans. Ed. IME; col·lecció «Xibau» de poesia, 1990.

Pedreras de marès. En col·laboració de Leticia Lara. Ed. Líthica. Menorca, 1995.

Ciutadella de Menorca. Fotografies de Ll. Beltran. Triangle Edicions, 1998.

Memorial dels ulls. Col·lecció Poesia de Paper, UIB. Palma, 1999.

Laberints de s'Hostal. Ed. Líthica. Ciutadella, 2000.

Per seguir les petjades. Ed. Consell Insular de Menorca. Ed. Menorca., 2003.

Juguesca. Edició artesana de 23 exemplars. Ciutadella, 2003.

R.

Les Pinzellades d'horabaixa de Josep Antoni Calvo

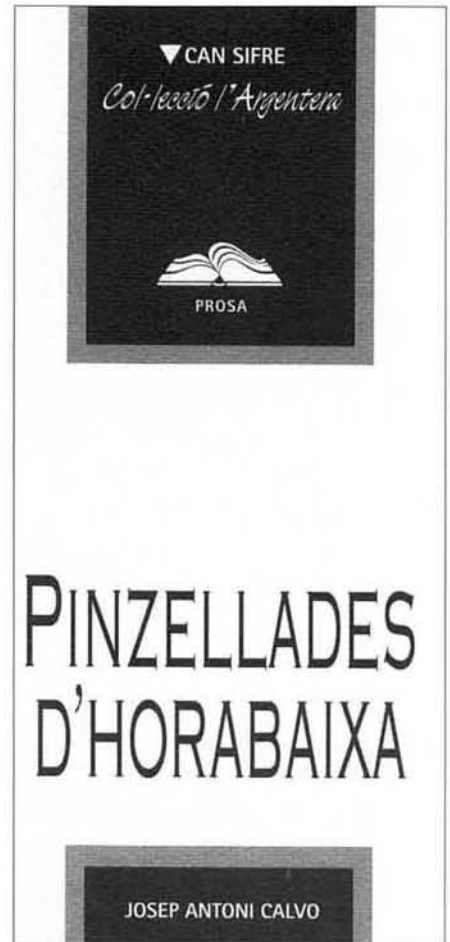
L'escriptor Josep Antoni Calvo i Femenies acaba de publicar el seu darrer llibre *Pinzellades d'horabaixa*. En aquesta ocasió es tracta d'un recull de narracions breus que s'endinsen en uns aspectes curiosos de la naturalesa humana. Personatges extravagants, bubotes que viuen al Parc de la Mar de Ciutat, històries d'amor, històries de professors a Eivissa o viatges en el temps són alguns dels temes que solquen les pàgines d'aquest recull. En alguns moments, ens presenta situacions dures, però amb una ironia que fa saltar, sens dubte, una riallada forta del lector que desdramatitza la situació, com en el cas del conte "Tocats per una claror inexistent"; en altres casos, com en la narració "Enllaç delirant en el temps" fa una crítica molt dura a la nostra situació lingüística i social actual.

L'autor sap caracteritzar els personatges i donar-los vida. En algunes narracions ha optat per dibuixar caricatures amb les paraules que, tot i això, es mouen bé dins l'univers on les ha encaixades. A més a més, Josep Antoni Calvo i Femenies juga amb els registres lingüístics per tal de fer versemblants els personatges; en general, empra un llenguatge àgil, gens encarcerat, que fa que la lectura de *Pinzellades d'horabaixa* es convertesqui en un plaer estètic i, en algunes pàgines, en un divertiment per als lectors.

Catalina Bestard i Mateu

Pinzellades d'horabaixa

Publicat per Edicions Can Sifre dins la Col·lecció l'Argentera - Prosa
Ciutat de Mallorca, 2008

Josep Antoni Calvo, fotografia de Catalina Bestard

JOSEP ANTONI CALVO I FEMENIES és professor d'institut. Ha publicat els poemaris *Els viaranyes de l'oblit* (Centre Cultural Capaltard, 1998), *El paradís del desig* (El Gall Editor, 2003) i *Tendència al caos* (Edicions Can Sifre, 2007). Ha escampat poemes i contes en diversos llibres: *Poetes de Mallorca per la llengua* (Documenta Balear, 1999) i *A Marratxí escrit: recull de joves escriptors* (Ajt. de Marratxí, 2000). Així mateix participà en el «Primerencontre de poetes mallorquins», que fou organitzat pel Centre Cultural Capaltard (1996). Des de l'any 2005, començà a fer provatures en el món de la literatura infantil i ha participat en les II i III edicions del certamen «Contes per anar a dormir» organitzades per l'Ajt. de Pollença.

Josep Antoni Calvo i Femenies ha publicat poemes, articles, contes i crítiques literàries a diverses revistes culturals (com *Mallorca Universal* o *S'Esclop*) i de Premsa Forana. D'ençà de l'any 2006, col·labora en el suplement cultural *L'Espira* del «Diari de Balears». Cal destacar la tasca periodística que ha duit a terme, des de l'any 1992, a la revista «Pòrtula» (Informatiu de Marratxí) de la que n'és membre del Consell Editorial.

R.

Ja n'hi ha prou!

Em sents? No puc pus! La nostra relació esdevé de cada dia una espècie de malson, del qual voldria despertar-me ara mateix. És millor per a tots dos que prenguis ràpidament una decisió (que jo sé quina és); per tant, resolguem d'una vegada per totes aquesta absurda situació. Ja no tenc forces per seguir lluitant i no pens tudar les meves darreres energies en discussions estúpides sense sentit. Ara ja sé que qualche cosa et corre per dins, una ràbia que no et deixa viure tranquil·la i et rosegua les entranyes. Crec que és la meva presència que et fa nosa. Estic ben segur que ara mateix voldries esborrar-me del mapa, que no existís; per què em tractes així? L'altre dia, quan passejàvem pels grans magatzems, quedares embadalida quan trobares aquell company de l'institut. Vaig veure com el miraves i com se t'encenien els ulls. Dues espelmes de colors es reflectien en la teva mirada. Em deixares de

banda. O et penses que no ho vaig notar? És increïble, però la joventut garrida que em feia riure i sentir-me bé només cerca el moment i l'excusa per tirar-me els pedaços bruts a la cara. Estàs molt estranya. Jo diria que no ets la mateixa. No pot esser mai que ho siguis... Ella mai no s'emprenyaria per una broma i li agradaria que li fes pessigolles. Tu i el teu "no me toquissss!", ja comença a cansar-me! No puc creure que vegis bubotes pertot arreu! Segur que et deixaries tocar per aquell altre, aquell pollastre que t'encenia les espelmetes als ulls i t'incendiava de passió per dintre. Qualsevol cosa et sembla motiu suficient per fer-me mal, precisament ara que som capaç de controlar els meus impulsos molt més que abans. Però veig que això no és suficient. Si t'he de dir la veritat, no sé què dimonis vols de mi. Jo només voldria que fossis aquella meravella innocent de fa quatre anys. No m'agrada el teu canvi. T'estàs convertint en un ésser irascible,

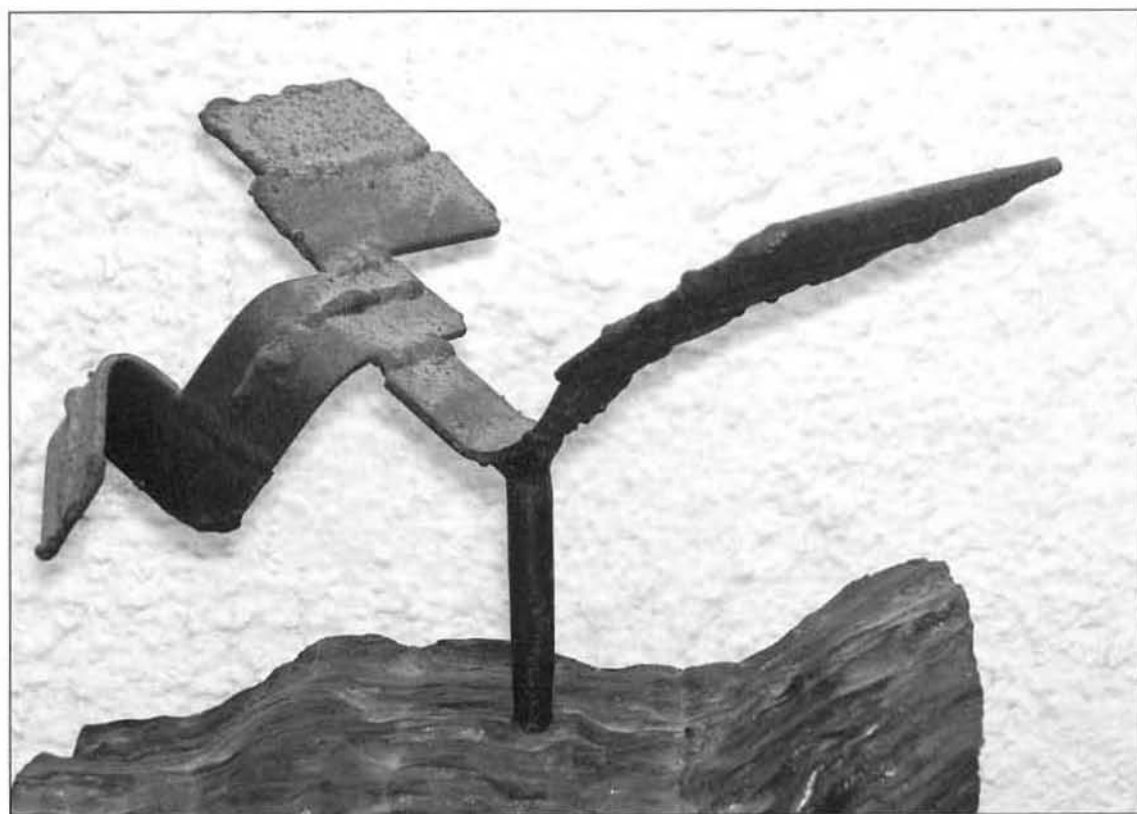
llunàtic i amb poc sentit comú. Si et sents malament, ja et pots imaginar com em puc sentir jo! Estàs acabant amb la meua vida i joestic deixant que ho facis. Per ventura t'estim més del que fas comptes. Només de tu depèn que això sigui el final de la nostra història. Si és que mai hi ha hagut una història on els protagonistes fóssim nosaltres; encara que jo no et digui res tu continuaràs emprenyant-te. Si no ho creus, comprova-ho per tu mateixa quan jo no hi sigui. Esper que sabràs prendre una sàvia decisió.

Supòs que esqueixaràs aquesta lletra i després la tiraràs al poal dels fems. I seràs lliure. És el que volies? No? Idò ja ho tens. Viatja a un altre cor, ja que el meu fa estona que ha començat a esqueixar-se amb el teu bombardeig amarat d'indiferència delirant.

Antoni Calvo i Femenies

Narració inclosa al llibre
Pinzellades d'horabaixa

S/T, escultura en ferro, Gaspar Servera (2002)

El joc de Cánaves

D'una manera o d'una altra, la insularitat també afecta als poetes illencs, especialment a aquells que tenen la seva producció en les dues llengües oficials, car, per una banda, la vida literària peninsular els considera *rara avis*, i, per un altra, escriure en català també des de la perifèria poc participativa dels moviments que es duen a terme a les ciutats més cosmopolites, els allunya del reconeixement què són mereixedors.

Aquest no és el cas de Javier Cánaves, car amb els avals del premi, l'«Antonio Machado» 2001 amb l'obra *Al sur de todo mapa*; el premi «Hiperión» 2003 amb *Al fin has conseguido que odie el blues*; i el «Ciutat de Palma Rubén Darío» 2005, amb *El peso de los puentes* (DVD Ediciones), amb els quals tanca una trilogia, a més de la traducció d'alguns dels seus poemes en portuguès a la revista «Perifèrica»(2005), supera de valent aquest obstacle. No és l'únic poeta que té el seu gruix de l'obra escrit en castellà i publica en català; el mestratge de José Carlos Llop, en el seu poemari en català *Quartet*, homenatge a la ciutat de Palma, n'és una prova. Hi ha, doncs, una necessitat de fer una recerca emocional en la llengua catalana literària per part dels autors que habitualment presenten la seva producció en castellà.

Quant al bagatge literari, no hem d'oblidar que la generació anterior beu del referent dels autors nord-americans i europeus durant el seu pas per les universitats. Un punt en comú serà el tractament de la metaliteratura com a tema recurrent en la recerca de l'autor contemporani. L'autor s'interroga constantment sobre quin ha de ser el camí que ha de seguir l'art en totes les seves vessants. A

Molt més en joc (Editorial El Tall 2007), el poeta demostra aquesta influència a més de la marca de la postmodernitat, malgrat que el llibre és construït sobre un tema d'arrel tradicional (l'amor, el desig sexual, o, més ben dit, el desamor, amb la conseqüent falta de correspondència per part de la dona estimada).

Tracta també temes d'influència clarament postmoderna, com són el buit, l'existència, o la desesperació. Aquests temes sorgeixen d'uns referents que el mateix poeta explicita; per una banda la temàtica tractada pel pensador romanès Emile Cioran, que des de la filosofia de l'absurd aprofita per plantejar, a més de l'existència de Déu, els temes abans esmentats. Per entendre la marca ineludible del filòsof s'ha de partir d'aforismes com "visc únicament perquè em puc morir quan vulgui: sense la idea del suïcidi faria temps que m'hagués mort" que podem relacionar amb la imatge del suïcida que apareix en alguns dels versos del llibre. També des de la talaia de la decepció apunta que la vida és un "hospital on tots som malalts i no ho sabem", vinculat al pensament ciorian: "Algú empra contínuament la paraula vida? Heu de saber que és un malalt!".

Una altra influència és la d'Henri Michaux, poeta, del qual els seus "cònjuges malavinguts" apareixeran en aquesta relació on el protagonista no vol perdre aquella dona, en "la guerra perduda que no férem", diu. En una metonímia, les ulleres de Michaux "són la porta del teu sexe", referint-se a la dona. El poeta es posa aquestes ulleres a través de les quals veu el món que l'envolta.

La història (i dic història perquè el lector pot esfilagarsar un argument) parteix de l'experiència

JOAN CABALGANTE GUASP

emocional, que serveix com a punt de partida per ordinar la trama. El poeta es manté ferm a l'arrel tradicional, car no defuig del tema del pas del temps i de la retrospectió personal on la pèrdua esdevé tot un malson. També hi ha un tractament del *tempus fugit* latent en els vers "tot s'ho emporta el riu", d'origen manriqueny, que es deixa sentir en la modernitat de la cançó de Tom Waits. Per altra banda, la idea de desamor també té un pòsit romàntic: el poeta escriu després de l'experiència, des de la freda distància.

No obstant, ja en el títol hi ha un ressò novel·lesc. L'autor ens adverteix que el que ha escrit no són poemes sinó més bé prosa poètica. De fet, ens podem aproximar al text a partir de l'anàlisi d'un temps (el Nadal, de nit), un espai (la ciutat, el port) i uns personatges (l'home de la gavardina, el franc tirador, la dona, el suïcida...). L'home de la gavardina ens remet a la novel·la negra, aquest *alter ego* representa el zel i la por per tot allò que podem perdre i que

irremeiablement sabem que no podem fer res per impedir-ho. Ja al collage de la coberta, obra de Salva Ginard, intuïm el motel, la nit i la amant que s'abraça a la vigília del desvetllat protagonista.

Altres autors, com és el cas de Pedro Andreu s'hi havien aproximat en el seu llibre *Partida entre canallas* on, en alguns poemes, la veu que parla és la d'un detectiu privat enamorat de la dona equivocada. El poeta per a

Pessoa és un fingidor; per a Cànaves, un franc tirador.

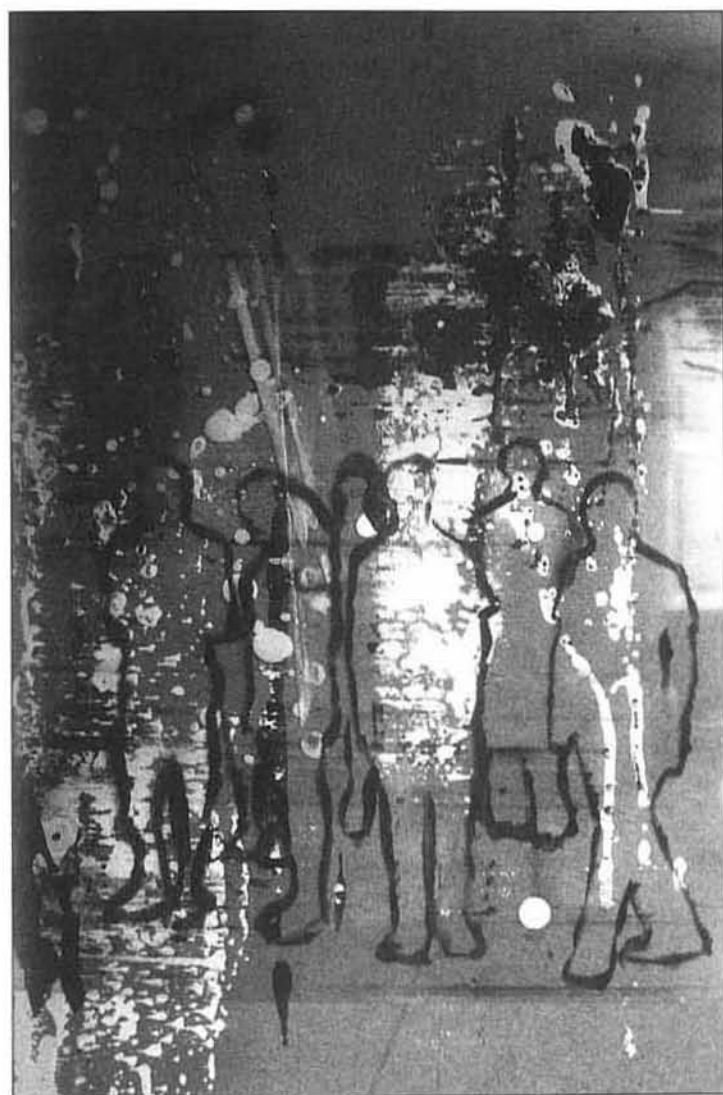
Una darrera influència és el realisme brut que practicaven autors com Charles Bukowsky o Roger Wolfe, que serveix per crear una atmosfera on hi caben versos que tenen ben present una ciutat on "Ningú no voldria viure dins la merda" o "on diuen que t'ho fan per dos bitllets", que fa "olor de femta, a peixos esbudellats" i "hi ha taques de rímel o de benzina",

on l'home esdevé l'animal de Michaux, encarnat en aquestes "rates que surten dels seus amagatalls".

En definitiva, la poesia és un joc molt perillós i el poeta així ens ho demostra. Accepteu el seu convidat. Les peces, de moment, resten intactes.

Joan Cabalgante Guasp

22/01/08

Salva Ginard ha il·lustrat el poemari *Molt més en joc* de Javier Cànaves publicat dins la col·lecció «La Sínia del Tall» El Tall Editorial Mallorca 2007

Tombs a la vora del no-res.
Paraules que no diuen el que penses.
Escodrina aquest pou.
Rere aquesta tendresa, les llàgrimes més brutes.
Potser ara t'ho puguis confessar:
no vols perdre aquella dona.
Hi havia, és clar que sí,
molt més en joc.

Olor de femta, de peixos esbudellats
com la teva capacitat de raciocini,
la cridòria dels manicomis assolant
els indrets més pacífics d'aquest quadre.
Un grup de joves s'atura enfront de la mar,
damunt les xarxes. No et veuen
No veuen res que no sigui
el seu buit. Porten ampolles
i ganes de gresca. No fa gaire,
tu tenies els seus anys
i la seva ximpleria. No fa gaire,
et creies fort i fora de perill.

Llavors la conegueres.

És trist sobreviure a cops d'inventari,
a un amor que ha sabut treure
el pitjor de tu...
Més trist és no tenir amagatall on plorar
-diu l'home de la gavardina.
Les rates sempre poden tornar a casa.

Javier Cànaves

De *Molt més en joc*

Sabiote: L'escala de Jacob *

A bans de parlar de l'obra, vull dir una paraula sobre la persona. Per a mi, Diego m'és com una pausa en la vida. Sabiote és un *stand by o*, si ho preferiu, un oasi. Conta el jesuïta Joan Masià Clavel, professor que fou de la Universitat catòlica de Kobe, al Japó, que assistí a les classes de japonès amb professor Kaneko. Un dia li digué el professor: *"Vas dominant la gramàtica, no és tan difícil aprendre a parlar en japonès, sobretot per als de parla hispànica. El difícil és aprendre a callar, sabràs japonès quan hagi après a callar"*. I és que un dels trets més específics del poble japonès és el *"Ma no bunka"* que significa cultura de la pausa. Estic més que convençut que les paraules escrites al llibre i musicals al CD que avui presentam són fruit de moltes aturades i callades, val a dir, filles del silenci. I qui del silenci ve al silenci va, al silenci condueix, i deu ser per això que els poemes de Diego et fan pensar i meditar. Gràcies Diego pel silenci d'on vénis tu, i gràcies pel silenci al que a nosaltres ens llances. En aquests temps d'agendes saturades i de carreranyes de contrarrellotge no és poc el que tenim per agrair-te. Conec els qui freqüenten els monestirs. He après a distingir-los de lluny. Es nota a la llegua que Diego ha freqüentat monestirs, i el llibre testimonia el seu pas per tres. Monestir implica, almenys, quatre dimensions: estar amb Déu, consultar el monjo, escoltar el silenci i alenar natura. I qui cultiva aquestes coses es fa notar.

Vull parlar ara de l'obra que es presenta. Permeteu-me que empri el símbol casolà d'una taula típica de quatre cames. Vull expressar així que el llibre està sostingut com per quatre pals, per quatre grans trets que definits en titulars així s'expressarien: l'uni-

vers d'un pam, l'eternitat d'un instant, la densitat de la levitat i la dicció de l'Inefable. (En les cites, empraré l'original perquè, per contrast, quedin millor remarca-des).

- Primer tret, l'univers d'un pam: en els poemes trobarem el món contingut en un metre, l'univers contingut en un punt: *"Tan pequeña como una aldea, más grande y excelsa que la mayor de las ciudades"* (Santa Maria de Poblet). Un monestir, sols un monestir, un monestir sol és més que la ciutat més grossa, la divinitat pot cabre dins un bres, en el cor més petit pot habitar-hi tot l'amor. *"El Padre abad, el lunes, el primer día de la semana, comenzaba su jornada en la cocina"* (Aroma de àngeles). No és sol que tot el món cabi dins un monestir, és que tot el monestir a estones cap dins la cuina, per exemple els dilluns que el pare abat es posa el davantal

- Segonament, l'eternitat d'un instant: *"en el momento del atardecer, para los pájaros,*

momento sagrado, momento santo" (Momento santo). Què és l'eternitat? És allò que sempre dura? Potser, però pot ser també el moment màgic en que el nom exacte de l'horabaixa es diu *crespuscle*. O qualsevol altre moment de la jornada: *"En Poblet son las cuatro de la tarde"* (La eternidad de un instante). Quan a Poblet el rellotge toca les quatre de l'horabaixa ressonen totes les hores de la història.

- En tercer lloc, la densitat de la levitat: *"Fue suficiente. Un gesto, una palabra, Cerró la herida"* (El perdón). Lleugera és la paraula, fràgil és un gest, però *"cerró la herida"*. El lleu pot ser greu, la levitat pot emmagatzemar la densitat. Hi ha detalls tan sadolls com tot el conjunt.

- I últim tret, la dicció de l'Inefable: *"Por oscuras y hondas que sean sus raíces, ningún árbol renuncia a su cota de cielo"* (Cota de cielo) Per moltes crisis que patesqui el món de Diego, en Diego en el món no renuncia a

tenir una idea clara i una convicció profunda, tampoc Diego renuncia a "su cuota de cielo". En ambients en els que l'essencial es calla, bo és que algú cridi una veritat: "Los grillos nos dicen machaconamente, en la noche, lo que silencian las estrellas" (Si). Gràcies, Diego, per dir-nos tant de Déu en una cultura en la qual tant se silencia. Proferint el seu nom tantes vegades, ets tu un dels grills més interessants de les profundes nits mallorquines.

¿Val la pena fer-se amb el llibre *L'escala de Jacob* o amb el DVD "Un poeta, un músic"? No sé el preu que s'ha decidit per a la seva adquisició. Però sospit que tenir a les mans tot l'univers en un pam, tota l'eternitat en un instant,

tota la densitat en unes fulles o unes cançons, i assabentar-se dels molts noms del qui no és dicible en paraules, sospit que tenir tot això a les mans és impagable.

Com aquell aprofitat que utilitza qualsevol ocasió per fer un spot publicitari de la seva empresa, diré per acabar, com a membre de l'Església Catòlica, que Diego és mereixedor d'un reconeixement especial. Tres accessos són privilegiats per arribar a Déu: la veritat, la bondat i la bellesa. Diego ens facilita enormement l'accés a Déu a través del tercer registre: el de la bellesa feta art, el de l'art fet poesia. És d'agrair, i jo, com a creient, ho faig.

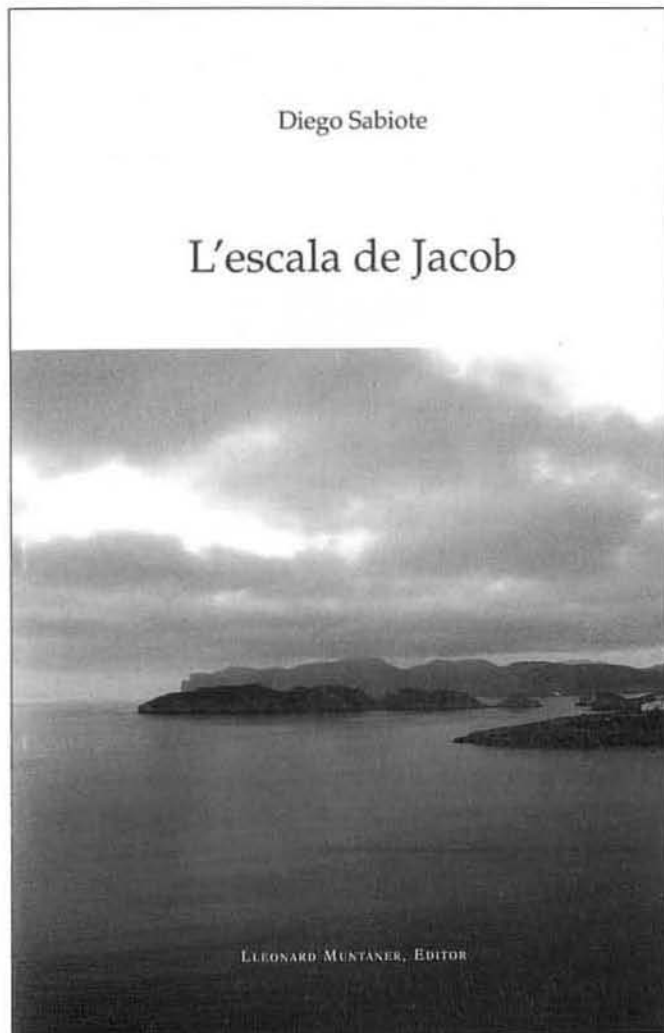
Em deixin dir, per acabar, que Sabiote és un afortunat.

Perquè ja és tenir fortuna que un poeta compti amb un traductor de l'exquisidesa idiomàtica de Nicolau Dols, amb la veu del cantautor Joan Manel, amb el fervor entusiasta de tan nombrós públic. Tant per hom com per tothom! Enhorabona, Diego!

Joan Bauzá **

* Presentació, el 22 d'abril de 2008, al Teatre Xesc Forteza de Palma, del llibre *L'escala de Jacob* de Diego Sabiote, traduït per Nicolau Dols.

** Mn Joan Bauzá és canonge de la Seu i professor de l'Escola Universitària de Periodisme «Madre Alberta Giménez»

Silent (2008), fotografia de Lleonard Muntaner, coberta de *L'escala de Jacob*, de Diego Sabiote, traduït al català per Nicolau Dols Salas, publicat per Lleonard Muntaner Editor, Palma, març 2008

VUELAN Y CANTAN

*NO CESAN de preguntar,
preguntan y preguntan
qué es poesía y qué
la inspiración.
Y el poeta dando recetas
al borde del precipicio.*

*Los pájaros saltan por encima
de toda definición.
Ellos sólo insinúan:
vuelan y cantan.*

Diego Sabiote

VOLEN I CANTEN

*NO DEIXEN de demanar,
demanen i demanen
què és poesia i què
la inspiració.
I el poeta escriu receptes
al caire del precipici.*

*Els ocells salten per damunt
qualsevol definició.
Els només insinuen:
volen i canten.*

(Trad. **Nicolau Dols Salas**)

Col·laborau-hi, feis-vos-ne socis!

Associació Mallorquina de Salut Mental Gira-sol

Passeig de Marratxí, 11 - Son Gibert, 07008 Palma - Tel. 971 - 28 51 23

Anunciau-vos a

S'Esclop

Quadern cultural

Espais disponibles per a publicitat

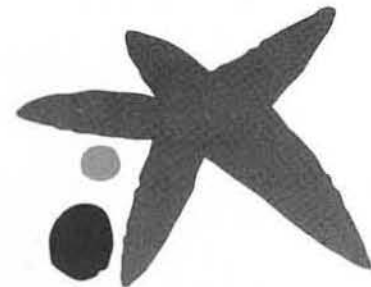
Telèfon 639-954223

S'Esclop, Quadern cultural no tornarà cap original que no hagi sol·licitat i es reserva els criteris de selecció i tipogràfics. El escrits lliurats al consell de redacció - que no excediran l'extensió de tres fulls a doble espai - hauran d'anar signats amb el nom i llinatges i acompanyats del D.I., l'adreça completa del remitent i d'un telèfon de contacte. Si l'escrit procedeix d'un col·lectiu, el signarà, com a

mínim, un dels seus components, que se'n responsabilitzarà. Si ens voleu comunicar qualssevol suggeriments, envieu-nos-los a l'apartat 5222 de Palma, districte postal 07011, Mallorca, Balears

S'Esclop, Quadern cultural surt cada dos mesos i es pot adquirir a quioscs i llibreries per 3,25 euros o també mitjançant subscripció: sis exemplars a l'any per 13,50 euros.

"la Caixa"

**235 Oficines
al seu servici**

*L'oficina de Joan Alcover,
07006 Palma, al seu servici*

El fibló ha arrabassat deu arbres de casa.

De nit, damunt el terrat, sent el desastre
mentre la ciutat romp aquesta-meva fosca
amb la seva persistència decebedora.

El meu ca ensuma l'eternitat
i no l'entenc
però em mata no saber-li acariciar la pena.

Son Bessó, 5 d'octubre de 2007

* * * *

MULUC

Agrair la lluna
o deixar les mans defora el llençol.
Qui acarona les pedres
n'està alliberant tots els misteris,
en mastega l'aire inclòs
i transcendeix el vi-sang-esperma
que ens ferma l'estatura.

Retornar al primer llit
per entendre el sol-cicle-infinit
que ens fa créixer les branques.

Pau Castanyer i Fe

(Poemes de dos llibres encara inèdits)

Nura de Ponç Pons, l'exorcisme de l'enyor

De Ponç Pons (Menorca, 1956) n'he parlat altres vegades. Potser record, especialment, el seu llibre *Pessoanes*, Premi Alfons el Magnànim i Premi de la Crítica de l'Associació d'Escriptors, que em va motivar bona part d'un article en un *corral mediterrani* a la revista *Ressò*. Ceyint-nos però únicament a la seva obra poètica (deixant de banda la seva creació narrativa, d'autor de contes infantils o de la novel·la juvenil *Entre el cel i la terra*, guardonada amb el Premi Guillem Cifre de Colònia; o fins i tot, la tasca -sempre difícil- de traductor, que li valgué el Premi de la Crítica Cavall Verd per la traducció de *Quatre poemes portuguesos*) hauríem de ressenyar uns quants títols, també molts d'ells premiats a distints indrets del domini català, i a unes convocatòries d'un prestigi prou reconegut.

La seva obra en vers més primerenca la trobam a la col·lecció *quaderns campaners* de l'enyorat Damià Huguet, que a part de tota la seva valuosa deixa, ens lliurà com editor de poesia, una nòmina d'autors novells i consagrats que publicaren els seus versos a l'editorial *Guaret*, que fundà a Campos, el seu poble de naixença. Aquest recull es publicà el 1979 amb el núm. 3 de la compilació esmentada i portant l'epígraf *quadern d'amorositats i altres interferències*.

Posteriorment sorgiren *Al marge* (1983), *Lira de Bova* (1987) i el 1989, *Desert encès*. El 1995, obté el Premi Ciutat de Palma Joan Alcover pel poemari *On s'acaba el sender*, i també el Premi Jocs Florals de Barcelona i Premi de la Crítica Josep M. Llompart per *Estigma*. No atura de guanyar i publicar, i així, el 1996 se'n duu el Carles Riba amb *El salobre*, i el 2002 la Viola d'Or i Argent dels Jocs Florals de Barcelona sota el lema *Tractat d'enyor*, del que parlarem avui, i que a l'hora de ser publicat neix amb el títol *Nura*, editat el 2006 a Quaderns Crema.

Encara que el poemari està dividit en set parts, la meva aportació d'avui per apropar-nos al bessó d'aquests versos, només l'analitzaré des de tres caires o grans grups. Abans però, convindrà esmentar les que l'autor ha volgut separar i enumerar d'aquesta manera: I. *El saber i la sospita* II. *Teoria de l'absència* III. *Suor de calç* IV. *Insularia* V. *Godotus* VI. *L'obscur errant* VII. *Crit escrit*. També hem de constatar la existència d'un breu *Prefaci*, que pens reproduir per centrar-nos en el que anam a llegir i veure les intencions i uns homenatges que l'autor ens assenyala en aquests mots preliminars. Diuen així: *He escrit aquest llarg poema per exorcitzar l'enyor. La meva irrenunciable, però difícil, condició d'illòman menorquí m'ha duit a ser estranger pertot. Pessoa diu que la*

poesia és l'estat rítmic del pensament i he volgut compondre'l, com si fos un oratori, un rèquiem, amb el ritme del dodecasíl·lab i, per raons de numerologia, estructurar-lo en set parts. Holan em va ensenyar que "hi ha moments, i poden durar anys, en què a l'home no li queda sinó parlar amb si mateix", i com el meu mestre Spinoza, que polia lents, m'aïll a polir paraules per poder veure, a través d'elles, amb més claredat el món.

D'aquells tres gran blocs que parlava just ara, voldria començar amb un que podríem anomenar del jo poètic, d'així com viu i sent la poesia l'autor, aquest mateix que inventa i usa el verb *escriure*. Anam a veure idò uns quants versos des de l'òptica de Ponç Pons per entendre un poc més el seu món de les paraules, dels ritmes i dels sons. I també de l'estima a la llengua, la nostra, tan malmenada.

*Les gavines silents espicassen metàfores /
L'arenal es va omplint d'esquelets blancs de versos.*

*Hem viscut vegetant sense orgull per la llengua /
habitants inconscients d'un secret paradís.*

*Entre munts de gargots que l'espelma beslluma /
dotze sil·labes blaves desxifren el món.*

*Jo que il·lús pretenia crear un nou llenguatge /
desmuntar l'ordre lògic i fals dels discurs.*

*Ben mirat un poeta en el fons no és gran cosa /
purifica el dialecte malalt de la tribu.*

*Sort que sempre tenc prop el quadern i la ploma /
per cercar literari un desert eremític / una vinya de versos un bosc de paraules.*

*Sense tu són més foscs els platjals de l'abisme /
Amb la ploma i l'espelma entre llibres i llunes / dalt les golfes hi ha encara un al·lot que et somia / Ah Madona del Vers! Si veiessis com plou / dins el pou d'on et crid a un enfony que m'acuba!*

Un segon grup seria aquell que té una presència física i sentimental de la terra de naixença, dels records de la infància, del paradís perdut i dels anhels encara perdurables. Com a l'apartat anterior, els versos mostrats són agafats de qualsevol de les set parts del poemari, només agrupats amb la intenció que m'he proposat: seccionar-los en tres eixos, que, evidentment, podrien ser diferents o més abundants. Com sempre, la tria només és qüestió de cada lector.

*“Som allò
que llegim
i tenim el
que dam”*

PONÇ PONS
escrivint a
“Sa Figuera Verda”

*En un temps ja perdut tot açò va ser una illa / on
vivíem d'al·lots amb les portes obertes.*

*Vull salvar amb cada mot els fragments enrunats
/ d'aquest món menorquí on comença la mar / i s'a-
caba una terra d'ullastres i pins.*

*El Casino era vell s'hi mesclaven els crits / d'en-
vidaires a truc amb els cops secs dels dòminos / entre
el fum ens sotjava un retrat verd de Franco.*

*Insensibles al do immerescut de ser illencs / no
hem sabut que érem rics d'un edènic paisatge.*

*Si record els descalços estius de la infància / sent
salobres olors de pinars i sivines.*

*Sols podem evocar allò perdut amb els mots / com
diu Faulkner triar entre tristesa o no-res / Sé que al
món hi ha altres llocs de més verge bellor / Jo sóc part
dels vuit vents que m'han fet menorquí / Terra humil i
mortal som un nom sense orgull / una llengua que el
temps ha posat de genolls / Tot allò que la pàtria és el
món deu ser cert / però el món que jo estim té les cos-
tes d'una illa.*

La darrera de les parts seria, per a mi, aquella que el poeta ens parla de la vida, dels fets denunciabls, d'encarar un estil propi davant cada jorn que neix. És evident que Ponç Pons té la seva particular escala de valors, com tothom, però tenyida per una pinzellada especial que són els llibres llegits i viscuts, transcrits en cada acte personal; de tot allò après n'ha fet camí.

*Hi ha clitoris ablats hi ha dones lapidades / i les
mosques brunzent sobre els cossos nus d'Àfrica.*

*Els més grans pensaments encoratgen la vida / La
millor teoria ha estat sempre la pràctica.*

*Ara som indolents un país democràtic / engreixam
entre tots molts polítics corruptes.*

*La bondat i el perdó sé que ens poden fer lliures /
Crec que Déu més que encens el que vol és justícia.*

*Som esclaus infeliços com diu Spinoza / perquè no
dominam les passions i les ànsies / Escriure és un
acte de fe llibertari.*

*Hi ha filòsofs condrets que il·luminen la fosca / i
obren amples camins cap al Tao i a l'Ésser.*

*Sense trencs fronterers que curtonin cap mapa /
fundarem llibertaris la pàtria dels llibres.*

*Voltat d'ombres t'escriu per saber que existesc / i
vull creure estimant que la vida és vivible.*

*He trobat entre els llibres essència i sentit / com
un vent que remou amorós el pinar / L'Esperit ompl el
cel d'una dantesca llum / Cal fer versos que ens obrin
als altres i al món / No es pot viure tancat dins l'espai
d'un poema.*

Malgrat que aquesta darrera estrofa és la que clou el poemari, crec que hi ha un sol vers anterior que defineix tota l'essència d'aquest *Tractat d'enyor*. Qui sap si alguns lectors canviarien el mot “llegim” per altres verbs, però mai de mai, la segona part del vers no és pot mudar, ni trastocar. La força i la veritat que inclouen són especials. Ponç Pons amb *Nura* ens assabenta, sense estridències, a cau d'orella, que: *Som allò que llegim i tenim el que dam*.

Joan Pomar Mir

Damià Ramis Caubet: *Genet*, escultura en bronze

AURORA

JOSEP MIR. Nat a Mislata el 1956. Llicenciat en Filosofia. Estudis d'Econòmiques. Obrer de vila. En l'actualitat, cursa la llicenciatura de Filologia Catalana a la Universitat de València. Ha publicat els següents reculls de poesia: *Viure no és necessari, navegar sí*, La Forest d'Arana, València, 1986; *Gènesi del seny*, La Forest d'Arana, 1987; *He vist Diògenes que esbocinava el bol*, Premi «Manuel Rodríguez Martínez» d'Alcoi, 1989; *Poemes de cal Paradís i més poemes*, Ajuntament de Mislata, 1999; *El mim del mag*, Alfama, Amós Belinchón editor, València, 2000; *Ésser per a l'ésser*, XVI premi «Festa d'Elx», Tres i quatre editorial, València, 2001; *Quatre crides d'independència*, Ateneu de Benimaçlet, València, 2001; *Llànties de la llivanya*, Associació cultural Bertolt Brech de Mislata, 2007. A més a més, ha publicat la novel·la *L'Hagia Sophia*, Derzet i Dagó, València, 1995.

Quin delit dins de la densa aurora!
 Hi aboques, tanmateix,
 les cendroses gavines,
 en el pit daurat
 del bronze heroic que ens ignora.
 Aurora fosca, d'aigües mudes,
 on clapotegen els corbs d'histrionics crits.
 Aurora de dècades que m'acull
 amb l'abraçada mòrbida
 i la mirada pudenta i vermella:
 jo també m'arrenque els ulls
 i exclame: aggggg...!,
 al bell mig de la planúria buida.

Josep Mir

Mislata, agost de 2007

ÁNGEL BALDOVINO (2001) per cortesia d'Agustí P. Aguiló i Bordoy

Ferran Pizà 1995.